

Asia: VN/4305/2022

Lausuntopyyntö maalittamisen rikosoikeudellista sääntelyä koskevasta arviomuistiosta

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Lausuttavana on oikeusministeriön arviomuistio, jossa tehtävänä on tarkastella sitä, onko rikosoikeudellinen lainsäädäntö maalittamisilmiön kohdalla riittävän kattavaa, ja jos ei ole, onko perusteltua ja mahdollista rikosoikeuden käytön reunaehtojen valossa täyttää vaje uudella rikosoikeudellisella sääntelyllä.

Arviomuistion laatimiseen johtaneessa tehtävänannossa ei nimenomaisesti lähdetä siitä, että maalittaminen on säädettävä erikseen rangaistavaksi. Rikoslainsäädännön muutostarpeet on selvitettävä ja arvioitava ja muutostarpeiden ilmetessä on luonnosteltava tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Lainsäädännön muutostarpeiden arviointiin liittyvät kiinteästi jaksossa 6 käsitellyt rangaistavaksi säätämisen reunaehdot, joita ovat rikoslainsäädännön käytön yleiset edellytykset, kriminalisointiperiaatteet ja perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. (muistio s. 65)

Arviomuistiossa ehdotetaan myös, että televalvontaa voitaisiin käyttää salaisena pakkokeinona ja tiedonhankintakeinona maalittamisen selvittämisessä ja estämisessä. Tämän kaltaisena televalvonta rajoittaisi merkittävästi henkilöiden perusoikeuksia ja lisäisi riskejä henkilötiedon suojalle. Yksityisyyden suojaan puuttuvien toimien kynnyks ei voi olla

tietoverkoissa kategorisesti alempi kuin muualla.

Sananvapautta rajoittavan lainsäädäntöhankkeen hyväksyttävyyden rima on korkealla. Muun muassa vihapuhe-nimikkeellä tapahtuva ilmeisen oikeudeton pyrkimys eri tavalla ajattelevien ihmisten tai ryhmien sananvapauden rajoittamiseen puhuu sen puolesta, että emme tarvitse lisää sellaista sananvapautta rajoittavaa lainsäädäntöä, jonka tulkintaan voidaan vaikuttaa poliittisesti.

Lainsäädännöllä ei saa heikentää yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen mahdollisuuksia. Arviomuistiossa todetaan maalittamisilmiöön liittyvän yleisön tiedonsaantia heikentävä vaientamisvaikutus. Toisaalta tulee myös arvioida, johtaisiko maalittamisen kriminalisointi niin ikään vaientamisvaikutukseen esimerkiksi itsesensuurin kautta. Lainsäädännössä käytettävän kielen tulee olla yksiselitteistä ja tarkkarajaista. Maalittamisen käsite on liian tulkinnanvarainen.

Maalittamisen kriminalisointia on vastustanut Helsingin yliopiston tutkijatohtori Kristiina Koivukari

Lakimies-lehdessä 6/2021 julkaistussa artikkelissaan. Muistion sivulta 62 alkaen siitä löytyy huomioon otettava yhteenveto:

”Koivukarin johtopäätösten mukaan uusi kriminalisointi ja jopa rikosoikeus ylipäänsä toimivat huonosti puuttumisessa maalittamistyyppiseen häirintään. Siitä huolimatta, että nykyisillä kriminalisoinneilla on vaikea puuttua maalittamisilmiöön kattavasti, ei näytä mahdolliselta säätää riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä säännöstä, jolla varsinainen maalittaminen tai maalittamiskokonaisuuteen osallistuminen tulisi merkittävästi nykyistä laajemmin rangaistavaksi.

Artikkelissa tarkasteltu maalittamisen laaja kriminalisoiminen ei laillisuusperiaatteen ja syyllisyysperiaatteen keskeisimmät vaatimukset huomioiden onnistu.

Kriminalisointiperiaatteiden sekä perusoikeuksien rajoitusedellytysten lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimus ja siihen

liittyvä EIT:n käytäntö kaventavat mahdollisuuksia säätää uusia rajoituksia sananvapauden käyttämiselle.”

Sanan- ja uskonnonvapaus ry yhtyy Kristiina Koivukarin näkemyksiin maalittamisen kriminalisoimisesta.

Maalittamisen määritelmä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Lainsäädännössä käytettävän kielen tulee olla yksiselitteistä ja tarkkarajaista. Maalittamisen käsite on liian tulkinnanvarainen.

Tarve säätää maalittaminen rangaistavaksi ja rangaistavaksi säätämisen edellytykset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Tutkijatohtori Kristiina Koivukarin johtopäätösten mukaan uusi kriminalisointi ja jopa rikosoikeus ylipäänsä toimivat huonosti puuttumisessa maalittamistyyppiseen häirintään. Siitä huolimatta, että nykyisillä kriminalisoinneilla on vaikea puuttua maalittamisilmiöön kattavasti, ei näytä mahdolliselta säätää riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä säännöstä, jolla varsinainen maalittaminen tai maalittamiskokonaisuuteen osallistuminen tulisi merkittävästi nykyistä laajemmin rangaistavaksi.

Maalittamisen tunnusmerkistö

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Sananvapautta rajoittavan lainsäädäntöhankkeen hyväksyttävyyden rima on korkealla. Muun muassa vihapuhe-nimikkeellä tapahtuva ilmeisen oikeudeton pyrkimys eri tavalla ajattelevien ihmisten tai ryhmien sananvapauden rajoittamiseen puhuu sen puolesta, että emme tarvitse lisää sellaista sananvapautta rajoittavaa lainsäädäntöä, jonka tulkintaan voidaan vaikuttaa poliittisesti.

Maalittamisen rangaistusasteikko

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ei kommenttia

Maalittamisen yritys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ei kommenttia

Syyteoikeusjärjestelyt

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Artikkelissa tarkasteltu maalittamisen laaja kriminalisoiminen ei laillisuusperiaatteen ja syyllisyysperiaatteen keskeisimmät vaatimukset huomioiden onnistu. Kriminalisointiperiaatteiden sekä perusoikeuksien rajoitusedellytysten lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimus ja siihen liittyvä EIT:n käytäntö kaventavat mahdollisuuksia säätää uusia rajoituksia sananvapauden käyttämiselle.

Salaiset pakkokeinot ja salaiset tiedonhankintakeinot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Arviomuistiossa ehdotetaan myös, että televalvontaa voitaisiin käyttää salaisena pakkokeinona ja tiedonhankintakeinona maalittamisen selvittämisessä ja estämisessä. Tämän kaltaisena televalvonta rajoittaisi merkittävästi henkilöiden perusoikeuksia ja lisäisi riskejä henkilötiedon suojalle. Yksityisyyden suojaan puuttuvien toimien kynnyks ei voi olla tietoverkoissa kategorisesti alempi kuin muualla.

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ei kommenttia

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Ei kommenttia

Sjöholm Mirja-Riitta
Sanan- ja uskonnonvapaus ry